

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

13/4546

10.01.2014

Avgjørelse av klager på vedtak om utvidet lisensfellingskvote for ulv i region 2 i 2013/2014

Klima- og miljødepartementet viser til klager fra Foreningen Våre Rovdyr 13. desember 2013, Aksjonen Rovviltets Røst 13. desember 2013, Bygdefolk For Rovvilt 14. desember 2013, NOAH 16. desember 2013, Naturvernforbundet 18. desember 2013, Eivinn Haugen 19. desember 2013 og Johannes Bakstad 9. januar 2014 over vedtak 13. desember 2013 av Rovviltnemnda i region 2 om endret kvote for lisensfelling av ulv i regionen.

Klima- og miljødepartementet opprettholder vedtak 13. desember 2013 av Rovviltnemnda i region 2 om utvidet kvote for lisensfelling av ulv for lisensfellingsperioden 2013-2014 med to ulv. Det er ved avgjørelsen lagt vekt på at det ikke skal være ynglende ulv i regionen, og at det tidligere er registrert skade på husdyr forårsaket av ulv og dermed også et skadepotensial. Departementet viser også til at én av de ulvene som nå er identifisert gjennom DNA-analyse har vært i regionen forrige vinter/vår. Klima- og miljødepartementet anser at en lisensfellingskvote på ytterligere 2 ulver i regionen ikke vil være til hinder for å nå bestandsmålet i 2014 og heller ikke vil true bestandens overlevelse.

Saksgang

Rovviltnemnda i region 2 (Vestfold, Buskerud, Telemark og Aust-Agder) vedtok 13. desember 2013 endret kvote for lisensfelling av ulv for 2013/2014. Vedtaket ble påklaget av Foreningen Våre Rovdyr 13. desember 2013, Aksjonen Rovviltets Røst 13. desember 2013, Bygdefolk For Rovvilt 14. desember 2013 og NOAH 16. desember 2013. Rovviltnemnda opprettholdt 18. desember 2013 sitt tidligere vedtak. Nemnda vedtok også å gi vedtaket utsatt iverksetting frem til 10. januar 2014. Naturvernforbundet påklagde 18. desember 2013

nemndas vedtak av 13. desember 2013. Rovviltnemnda opprettholdt 20. desember 2013 sitt tidligere vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 20. desember 2013. I e-post 19. desember 2013 har Eivinn Haugan påklaget nemndas vedtak direkte til Klima- og miljødepartementet. I tillegg har Johannes Bakstad den 9. januar 2014 påklaget vedtaket. Aust-Agder Bondelag har i brev 6. januar 2014 støttet vedtaket om utvidet lisensfelling.

Klagernes anførsler

Det vises blant annet til at ulv er en utrydningstruet art i Norge, og at det kun er påvist én sikker yngling per 19. november 2013. Så langt er det skutt 14 ulver i Norge i 2013. I tillegg kommer krypskyting som en viktig begrensende faktor for ulv i Norge. Det å ta ut ytterligere to ulver i 2013, i tillegg til lisensfellingskvoten på én ulv, ivaretar ikke ulven som art i Norge. Det kan ikke fastslås at disse ulvene utgjør et skadepotensial. Det kreves også at det ikke iverksettes ytterligere felling før det foreligger analyse av det foreliggende biologiske materialet og kunnskap om ulvens genetiske opphav.

Rovviltnemndas merknader

Rovviltnemnda viser til at den etter at lisensfellingskvoten på én ulv ble fylt 6. november 2013 har mottatt flere meldinger om ulv i regionen, og at den har hatt løpende kontakt med Statens naturoppsyn om status. Rapporteringen fra Statens naturoppsyn tyder på at det i desember 2013 var minst to ulver i regionen. Nemnda har i sin vurdering lagt vekt på den verifiserte kunnskapen om forekomst av ulv. Videre har nemnda lagt vekt på det fremtidige skadepotensialet og den erfaringsbaserte kunnskapen som foreligger om ulvens adferd og skader på husdyr. Når nemnda har valgt å gi vedtaket om utvidet lisensfellingskvote utsatt iverksettelse, vises det til at lisensfellingsperioden varer ut mars neste år (2014), og at en mindre utsettelse vil ha relativt liten praktisk betydning for eventuell måloppnåelse. Det vises også til at en analyse av det biologiske materialet vil kunne skje relativt raskt.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77 og rovviltforskriften §§ 3,4, 7 og 10. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i loven §§ 8-10 og § 12 til grunn som retningslinjer. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønnsmessige vurderingen av saken. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippene i nml. § 11 anses ikke som relevante i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Departementet mener Eivinn Haugen og Johannes Bakstad ikke har rettslig klageinteresse i medhold av forvaltningsloven. Vi anser imidlertid at de klagegrunnene som Haugen og Bakstad har anført er dekket og vurdert gjennom behandlingen av de øvrige klagegene i saken.

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av ulv for å avverge skade på husdyr eller tamrein, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Departementet legger til grunn at det tidligere er erstattet sau og lam i regionen pga. tap til ulv, og at det er sannsynlig at det også i 2014 kan oppstå situasjoner der det vil være nødvendig å tillate uttak for å avverge skader og at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b dermed er oppfylt.

Det er et vilkår at felling ikke truer bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I den sistnevnte vurderingen vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som for ulv er konkretisert gjennom forvaltningsområdet for ynglende ulv, veie tungt. Forvaltningsområdet for ulv ligger i sin helhet utenfor region 2 som derfor ikke har noe mål om ynglende ulv. Av rovviltforliket 2011 framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig, noe som blant annet innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal gjøres raske uttak av rovvilt som gjør skade på beitedyr. For å begrense skadeomfanget på husdyr og tamrein forvoldt av ulv er bestandsregulerende tiltak nødvendig. De nasjonale bestandsmålene er et resultat av grundige vurderinger både knyttet til dagens utbredelse og fremtidige gode leveområder for de ulike artene, og til de konfliktene artene kan skape, jf. St.meld. nr 15 (2003 – 2004) *Rovvilt i norsk natur*. Det er et mål i forvaltningen at bestanden av ulv hovedsakelig skal reguleres gjennom lisensfelling. Departementet mener på denne bakgrunn det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta lisensfellingsskvote på ulv i region 2, og anser dermed vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte som oppfylt.

Ulven er fredet og er klassifisert som kritisk truet på Norsk rødliste for arter 2010. Når det gjelder bestandssituasjonen for ulv, har departementet i sin behandling av saken lagt til grunn informasjon fra Det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt (Rovdata) og Det skandinaviske ulveforskningsprosjektet (Skandulv). Siste rapport om bestandsstatus for ulv (*Ulv i Skandinavia og Finland. Sluttrapport for bestandsovervåking av ulv vinteren 2012-2013. Høyskolen i Hedmark, oppdragsrapport nr. 5-2013*) viser at det i Skandinavia ble beregnet totalt 380 ± 30 dyr vinteren 2012/2013. Om lag 300 ulv hadde helsvensk tilhold, om lag 50 ulv hadde tilhold på begge sider av riksgrensen og om lag 30 ulv hadde tilhold kun i Norge. Totalt ble det registrert 38 familiegrupper av ulv i Skandinavia vinteren 2012/2013, og det ble dokumentert valper i 35 av disse familiegruppene vinteren 2012/2013. Endelig oversikt over antall ynglinger våren 2013 blir først klart gjennom sporing på snø gjennom vinteren 2013/2014. Effekten av påvirkningen behandles under nml. § 10 nedenfor.

Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt.

I denne saken foreligger det tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i nml. § 9 tillegges derfor mindre vekt.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet i nml. § 5 forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur*, fastsatte Stortinget det nasjonale bestandsmålet for ulv til tre helnorske årlige ynglinger innenfor det nærmere avgrensede forvaltningsområdet for ynglende ulv, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004), som er lokalisert i rovviltregion 4 og 5. Forvaltningsmålet i nml. § 5 er konkretisert gjennom det fastsatte bestandsmålet på tre årlige ynglinger, jf rovviltforskriften § 3.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen arten utsettes for, jf nml. § 10, i form av statusrapporter og annen informasjon fra Skandulv om regulær og irregulær avgang m.m. Overvåkingsresultatene for den skandinaviske ulvestammen blir årlig rapportert i felles skandinaviske rapporter. I tillegg gjøres det betydelig forskning på ulv i Skandinavia i regi av Skandulv. Gjennom studiene er blant annet dødeligheten og betydningen av ulike faktorer nærmere beskrevet. De største truslene mot ulvebestanden i dag er ulovlig jakt og innavl. Rapporter fra det Skandulv viser at ulovlig avliving utgjør om lag halvparten av dødeligheten for ulv i Skandinavia. Dessuten påvirkes ulvebestanden av skadefellinger og lisensfelling. Det foreligger nå DNA-analyse fra innsamlede prøver i regionen. Analysene viser at det er påvist tre ulike individer, alle hanner av ren sørskandinavisk opprinnelse. Én av ulvene er også påvist i regionen forrige vinter/vår. De to øvrige er nye individer som tidligere ikke er påvist/registrert gjennom DNA. Det er i denne saken ikke påvist genetisk verdifulle individer som det er spesielt viktig for den skandinaviske ulvebestanden. Departementet anser på denne bakgrunn at en lisensfellingkvote på ytterligere to ulver i regionen ikke vil være til hinder for å nå bestandsmålet i 2014. Departementet er også enig med Rovviltnemnda i region 2 om at en kvote på to ulv ikke vil true bestandens overlevelse. Departementet har derfor ikke tillagt prinsippet om samlet belastning stor vekt i denne saken.

Vedtaket bygger på den geografiske differensieringen for ulv som er nedfelt i rovviltforskriften § 3, og departementet anser at rovviltnemnda i region 2 har ivarettatt de hensyn som er nedfelt i nml. § 12.

Ved en avveining av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser, jf nml. § 14 første og annet ledd, vises det til at det ikke skal være ynglende ulv i regionen, og at det er dokumentert skader på husdyr forvoldt av ulv i regionen. Hensynet til husdyr er derfor tillagt vekt i saken.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder vedtak 13. desember 2013 av Rovviltnemnda i region 2 om utvidet kvote for lisensfelling av ulv for lisensfellingsperioden 2013-2014 med to ulv. Det er ved avgjørelsen lagt vekt på at det ikke skal være ynglende ulv i regionen, og at det tidligere er registrert skade på husdyr forårsaket av ulv og dermed også et skadepotensial. Departementet viser også til at én av de ulvene som nå er identifisert gjennom DNA-analyse har vært i regionen forrige vinter/vår. Klima- og miljødepartementet anser at en lisensfellingkvote på ytterligere 2 ulver i regionen ikke vil være til hinder for å nå bestandsmålet i 2014 og heller ikke vil true bestandens overlevelse.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Harald Askilsrud
rådgiver

Kopi til:

Rovviltnemnda i region 2	c/o Fylkesmannen i Buskerud, Postboks 1604	3007	DRAMMEN
Fylkesmannen i Aust-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	DRAMMEN
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN

Adresseliste

Johannes Bakstad	Langangsvegen 46,	3947	LANGGANGEN
Eivinn Haugen	Øvre skogen 12	3630	RØDBERG
Foreningen Våre Rovdyr	Postboks 195	2150	ÅRNES
Bygdefolk for Rovdyr	Vikabakken 4	2420	TRYSIL
NOAH for dyrs rettigheter	Osterhausgt. 12	0183	OSLO
Naturvernforbundet	Mariboegate 8	0183	OSLO
Johannes Bakstad			